

5/1

פרוטוקול מס' 325

מישיבת ועדת העבודה ביום ד', ד' בסיון תשל"ו, 2 ביוני 1976, בשעה 8.30

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר
 א. אבטבי
 ס. גז
 ל. דיציאן
 ס. דרובלס
 ס. ורטמן
 ח. שמעוני

מוזמנים:

ס. גלס - משרד המשפטים
 ע. סיון - מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי
 ד. רוטר - המוסד לביטוח לאומי
 א. הימל - המוסד לביטוח לאומי
 נ. שמאי - המוסד לביטוח לאומי
 סר. רוט - משרד האוצר

יועץ משפטי לוועדה: י. אליאסוף

מזכיר הוועדה: ס. משולם

רשמה: ס. הלנברג

סדר-היום:

1. חוק שירות המדינה (גזמלאות) (הוראת שעה) תשל"ו-1976, הצעת חוק שי"ט של חברי הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו ומ. ורטמן.

2. תקציב המוסד לביטוח לאומי.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

אני מבקשת למלא חובה בעיטה ולהציג לפני חברי הוועדה את סד אליאסוף, אשר יהיה יועץ משפטי לוועדות הכנסת בתחום חוקי העבודה והתחיקה הסוציאלית בכלל.

אני רוצה לקוות שוועדת העבודה תדע לדלות וליהנות מן הידע ומן הנסיון של סד אליאסוף במשך שנים בבית הדין לעבודה ובתחומים אחרים. אני מקווה שיהיה בינינו שיתוף פעולה כדי שנוכל למצות את הדין בחוקים שאנחנו דנים בהם בזכות תרומתו הניכרת של סד אליאסוף.

אני מניחה שיהיה עלינו להטריד את סד אליאסוף לא מעט, כי החקיקה במסגרת ועדת העבודה רבה למדי בעיקר בתחום חוקי העבודה של שירות המדינה והתחיקה של הביטוח הלאומי, שהיא מטופפת ביותר ויחד עם זאת אין אנחנו "סוחבים" את הדיונים.

חוק שירות המדינה (גימלאות) (הוראת שעה), תשל"ו-1976 - הצעת חוק שי"ט של חברי הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו ומ. ורטמן

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

כפי שבוודאי זכור לחברי הוועדה, לפני זמן לא רב קיימנו דיון בהצעת תיקון לסעיף 100, שנתקבל בכנסת ב-18 בנובמבר 1975. באותו תיקון הסרנו את המגבלה של גיל 40. לאחר שנתקבל אותו תיקון לסעיף 40 הוצפתי במכתבים על-ידי אלה שפרשו מן השירות לפני קבלתו של החוק ששאלו מדוע החוק המתוקן לא חל גם עליהם. הכוונה של חבר-הכנסת ורטמן ושלי היתה לגבי הקבוצה של האנשים שפרשו לא מזמן ולא הגיעו לפנסיה בשיעור של 70%. באנו בדברים עם נציגי האוצר ונציבות שירות המדינה ועל-ידי תרומתו של סד גלס אנחנו מציעים תיקון נוסף, כדי להחיל את החוק גם על אלה שפרשו לפני 18 בנובמבר 1975.

התיקון בסעיף 2 (ב) של הוראת השעה בא לפני דרישתו של נציב שירות המדינה.

חבל שנציגי נציבות שירות המדינה אינם משתתפים בישיבתנו זו. אני סבורה שהגיע הזמן לבדוק מחדש את הנושא של הסמכויות שיש בידי נציב שירות המדינה לקבוע את האחוזים השונים. אני סבורה שכל מי שיש לו למטה מ-1% מהמשכורת הקובעת - נבקש מהנציב לבדוק ולחקן את העוול.

מ. גלס:

אני מבקש לפזר אשליה שאולי יכולה להתעורר בלבו של מישהו. אפילו שתקבלנה ההצעות הנוכחיות, נוסף לתיקון שנתקבל בחודש נובמבר, לא כל אדם שיהנה מן ההגדלה יגיע לשיעור פנסיה של 70%.

ברשותכם, אעיר מספר הערות סגובניות. בהערות השוליים יהיה די אם נכתוב "החלפת סעיף 2", ללא "תיקון סעיף 100". בשורה השלישית של סעיף 2 (א), אחרי המלה "גם" תבוא המלה "על". במקום "הוראות סעיף זה" יהיה "הוראות חוק זה". לדעתי יש מקום למחוק את הספרה 2 לפני סעיף קטן (ב).

אפשר לחלק את סעיף 2 ולקבוע סעיף מיוחד לתחולה.

מ. ורטמן: למה צריך את סעיף 2 (ב)?

מ. גלס: זו היתה משאלה של נציבות שירות המדינה.

סעיף 2 של תיקון מס' 10 יימחק
ובמקומו יבוא מה שמוצע עכשיו.

ס. גלס:

אני חושב שאנחנו לא צריכים למחוק
את סעיף 2. אנחנו טוענים שמה שהיה
מקובל לגבי אלה שנכנסו לשירות אחרי גיל 40 יחול על אלה שנכנסו לשירות
לפני גיל 40. אם הממשלה קבעה מבחנים - הם צריכים לחוק גם על אלה.

ס. ורטמן:

אנחנו לא מתקנים מבחנים. אנחנו
מתקנים רק את המועד וקובעים שהחוק יחול גם על אלה שפרשו לפני קבלת
החוק.

אני מציע לאשר את הצעת החוק, להביאה
לקריאה ראשונה לפני הכנסת ואחר-כך נטפל בפרטים.

ס. גלס:

אני מציע למחוק את סעיף קטן (ב),
כי הוא קיים בתיקון מס' 10.

ס. ורטמן:

נעמיד לקריאה ראשונה רק את סעיף
2 (א).

ל. דיציאן:

מאחר שנציב שירות המדינה איננו כאן,
נביא את ההצעה לקריאה ראשונה ואחרי
הקריאה הראשונה נדון בפרטים.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

עכשיו זה רק דיון טרומי.

ס. גלס:

רק בקריאה הראשונה יתקיים דיון
יסודי, ואז נדון על סעיף קטן (ב).

ס. ורטמן:

ה ו ח ל ט: להביא את הצעת החוק לקריאה ראשונה
ואחריה - לטפל בפרטים.

תקציב המוסד לביטוח לאומי

באחת הישיבות הקודמות שלנו פתחנו
בדיון על תקציב המוסד לביטוח לאומי,
לאחר ששמענו את דבריהם של מנכ"ל המוסד ושל האקטואר. מאחר שהשעה דחקה
הפסקנו את הדיון וקבענו שנמשיך אותו בישיבה אחרת.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

באותה ישיבה הצגנו שורה של שאלות
לפני אנשי המוסד ואני מקווה שנוכל לקבל עליהן תשובות.

ר. רוטר:

אצלי רשומים בשלב זה תשעה נושאים.
אני מבין שבהזדמנות של דיון בתקציב
מועלות בעיות שהקשר שלהן לתקציב איננו מידוי, אבל אנחנו שמחים לדון על
כל אחד מן הסעיפים הכלליים בחוק הביטוח הלאומי.

הסעיף הראשון - תנאי הביטוח
לעוזרות בית וזכויותיהן. נושא זה קשור בתגמולי מילואים.

החוק קבע בשעתו - אני מדבר על
חוק שחוקקה הכנסת - שעוזרות בית תאיינה זכאיות לקבל תגמולי מילואים
אם הן נקראות לשרת במילואים.

ד. דוטר: מכיוון שהסתברות שעוזרות בית תיקראנה למילואים היא קטנה ביותר ומכיוון שהיא רצון לעודד ביטוחן של עוזרות בית מפני תאונות עבודה ולהבטיח להן דמי לידה וקצבת שאירים וזקנים, נמנענו מלהעמיס דמי ביטוח בשיעורים הריאליים המשתלמים עבור עובדים אחרים ונוצרה קונסטרוקציה שדמי הביטוח עבור עוזרת בית הם קטנים יותר, בין היתר על-ידי כך שבמקרה שמדובר בעוזרת בית אין תשלום לקרן השוואה ונקבע כי במקרים החריגים בהם עוזרת הבית נקראת לשירות מילואים - חובת המעסיק לשאת בתשלום. כך נקבע בחוק. ברוח זו ענינו לגברת שפנתה אל יושבת-ראש הוועדה. אני מבקש לציין שגם עובדי המדינה מקבלים תגמולי מילואים על-ידי המעסיק.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: למי שמעסיקה את עוזרת הבית היה רצון טוב לבטח את העוזרת, והיא גם עשתה זאת. איש לא הפנה את תשומת לבו בקשר לתגמולי המילואים. האם יתכן שהעובד יענש ויקופח?

ד. דוטר: כל מי שמעסיקה עוזרת בביתה מקבלת את כל ההודאות השייכות לעניין. אין ספק שהלכירינט של חוק הביטוח הלאומי מסוכך ומכיל סעיפים רבים ונדמה לי שלא אטעה הרבה אם אומר שאין חבר כנסת הזוכר את כל הסעיפים, וגם במוסד לביטוח לאומי הולכים ומתמעטים האנשים השולטים בו, אבל אנחנו עושים כל דבר שניתן לעשות בעניין זה, בדרך של הסברה ותקשורת. כשהאשה פנתה נאמר לה שהיא חייבת בתשלום. המכתב שהובא לתשומת לבו יביא לכך שזכותה של העוזרת תמוצה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: האם המעביד מקבל את הכסף מקרן ההשוואה?

מר לוי: לא. מי שמעסיקה עוזרת בית חייבת לשלם לה את תגמולי המילואים, והיא איננה זכאית לקבל את הסכום הזה בחזרה מאתנו. זה חוק קרן ההשוואה.

ד. דוטר: לפי המצב החוקי הקיים אנחנו לא גובים את הפרמיה הדרושה ולכן אין אנחנו יכולים להחזיר תגמולי מילואים.

ע. סיון: יש בסך הכל שניים - שלושה מקרים בשנה שעוזרות בית נקראות לשירות מילואים.

ל. דיציאן: אם כן, זו יכולה להיות הכנסה טובה בשבילכם.

ע. סיון: אילו היינו גובים פרמיה גבוהה יותר - אני חושש שמעסיקות לא היו מבטחות את עוזרות הבית.

ד. דוטר: אני מבקש לציין שנמצא עכשיו בהכנה תיקון, שאם הוא יתקבל הוא יפתור את הבעיה של עוזרות בית, עקרות בית, סטודנטים בחוץ-לארץ וכו'. יש מחשבה להכניס שינויים בחוק קרן השוואה שיהיה גמיש יותר ולא יצריך תקנות לשעת חירום.

בשאר הנושאים, להוציא את המקרה המיוחד של מכתב התלונה על שמעסיקה, נדמה לי שעשינו לפנינו מסורת הדין לגבי עוזרות בית. הטלנו על המעסיקות דמי ביטוח מופחתים כדי שהעול במעשה הביטוח יהיה סביר ולא ישמש תמריץ חזק למעסיקות של עוזרות בית שלא לבטח את העוזרות.

ח. שמעוני: האם יש מספרים מה מספרן של עוזרות הבית המבטחות?

ד. רוטר:

יש לנו מספרים כמה מעסיקות ביטחו את
עוזרות הבית שלהן, ויכולות להיות כאן
גם כפילויות, דהיינו, שאותה עוזרת בית עובדת אצל יותר מעסיקה אחת.
יש לנו כ-65 אלף כרטיסים, אנחנו מנלחים שמדובר בכ-23 - 30 אלף עוזרות
בית מבוטחות.

כדי ליצור תסריץ לביטוח אנחנו מאפשרים,
במקרים מיוחדים, לא לזהות את שם העוזרת.

ה. שמעוני:

מפני שהעוזרת איננה רוצה להזדהות
או בגלל סיבות שונות של המעסיקה?

בגלל העוזרת.

ד. רוטר:

אנחנו סבורים שבכך אנחנו משיגים כיסוי
רב יותר של ביטוח מאשר אילו היינו נוקטים בדרך של יקוב הדין את ההר.

ה. שמעוני:

האם שלטונות מס ההכנסה מסכימים לדרך זו?
אין דיווח למס ההכנסה.

ע. סיון:

האם המעסיקה איננה רוצה את הניכוי?

ה. שמעוני:

למעסיקה זה לא נותן שום דבר. כיום המצב
הוא ששלטונות מס ההכנסה ויתרו ביודעין
בענין זה.

ע. סיון:

הנושא השני אשר הועלה הוא הזכות לתשלום
ק"ץ. נושא זה נדון באינטנסיביות רבה בתקופה האחרונה, מנקודות ראות
שונות.

הזכות לקיצבת יוצא צבא מותנית בשירות
צבאי. השירות המזכה לקיצבה הוא שירות של בן-משפחה: אב, אם, אח או אחות
וזה יכול להיות מפילו שירות של סב או סבתא. אנחנו מנסים להביא את
הדברים לאוכלוסיה הפוטנציאלית. אנחנו מעריפים שאנחנו מצליחים להביא את
הדברים לאוכלוסיה החדשה המלטה במסגרת ק"ץ. אחר עם זאת יש
כיום כ-16 אלף משפחות שאינן מקבלות ק"ץ.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מה מספר המשפחות המקבלות ק"ץ?

ע. סיון:

כ-145 אלף. הזכות הזאת מטומשת בעיקרה
בסכומים יותר גדולים בקרב משפחות
של ארבעה פלום, ופחות במסגרת משפחות של שלושה פלום, אולי בגלל גודל
הסכומים.

עשינו ניסיון ואגענו למסקנה, אם כי
היא איננה ברורה, שלחצית ממספר המשפחות אנחנו יכולים לעזור כדי
שיממשו את זכותם. פנינו לצבא כדי שנוכל לעבוד על אינפורמציה יותר
מדוייקת, על אינפורמציה הנוגעת למשפחות המגוייסיים אלא שיש בעיה של
ההיסטוריה של אותה אינפורמציה. מכל מקום, במקרה הצורך נהיה היוזמים
ונודיע למשפחות על זכותן. דרך קשה יותר היא להגיע למשפחות באמצעות
פרסום והסברה.

ה. שמעוני:

מדוע אי-אפשר לבקש מזה"ל שיודיע
לביטוח הלאומי שמשפחה כזו או אחרת

זכאית לק"ץ?

ע. סיון:

אנחנו מתכוונים ללכת גם בדרך זו.
אבל קודם כל בדעתנו לעבוד על הקובץ
ההיסטורי של המשפחות הזכאיות כבר כיום. לגבי מי שמתגייס כיום - זה ל
יביא לידיעתו את הזכויות המגיעות לו. ההערכה שלנו היא שבדרכים אלה
נוכל להגיע לכמחצית ממספר המשפחות שאינן מקבלות כיום קי"ץ, ואז תישארו
כ-8000 משפחות; שהמאפיין שלהן, לפי הידוע לנו, וזו הערכה בלבד, שכ-80% -
90% מהן אלה משפחות שלהן רקע דתי ושמטעמי דת לא שרתו בצבא, והיתר -
נכים ונשים, שלגביהם קשה למצוא הגדרה שתזכה אותם. ההגדרה שלנו לזכאות
יכולה להיות רק מטעמים של הכנסה נמוכה. יש לזכור שנכות, ולא באחוז
נמוך ביותר, משחררת משירות צבאי וכל עוד לאותו נכה יש הכנסה שאיננה
בגדר הכנסה נמוכה, הוא איננו יכול להשתייך לקסיגוריה מזכה ועד שאחד
מן הילדים איננו מתגייס - אין לנו כל אפשרות לתת לו. המשפחות המעוררות
את הנושא הזה מספרן מוגבל לכמה עשרות ואנחנו מכירים אותן. אנשי מדבר
על נכים שלא אבדו את הכושר להשתכר. למחיייתם.

אנחנו מתלבטים מאד. יש הסבורים שאסור

שיהיה חוק בדבר הבטחת הכנסה צמוד לשירות בצבא, כי הקשר בין אובדן
הכנסה ובין התגמול שלנו איננו ברור. יש החושבים שצריך לתת לכל או בכלל
לא לתת. זה נושא אשר צדדו כל שנה בכינוסים בין-לאומיים, ואנחנו נמצאים
מותקפים, הדברים הגיעו לביטוי גם בכינוסים בארץ, והנושא הזה הועלה גם
בעימותים בגליל. העברנו את הדברים לבדיקתו של היועץ המשפטי לממשלה.
היועץ המשפטי לממשלה והעוזרים שלו מנסים לגבש עמדה אשר תובא לפני
הממשלה ואז נוכל ללמוד מה יהיה הכיוון שירצו ללכת בו. לדעתי, יש כאן
בעיה ציבורית-פוליטית ולא בעיה כלכלית או חברתית.

בסכומים הניתנים כיום היא גם כלכלית.

ח. שמעוני:

ע. סיון:

ברור שיש כאן גם תוספת הכנסה, אבל
זה בעשירונים הנמוכים. אני סבור שהבעיה
היא יותר פוליטית וגם ההתייחסות
הקרוב נוכל למצוא תשובה מתאימה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

המכתבים אינם פוסקים להגיע אלינו.
בדרך כלל אלה מכתבים שבהם דברי ביקורת
ומדירות על קיפוח. מדובר בעיקר על אלה שהצבא לא היה מעוניין בשירותם
מטעמי בריאות. איננו יכולה לקבל את הגישה שהבעיה היא, כביכול, פוליטית-
ציבורית, כי יש כאן גם בעיה כלכלית. התשלומים הניתנים במסגרת קי"ץ
הם משמעותיים למדי ולא נוכל לומר שאין כאן גם צד כלכלי.

הצעתי שהסדרים דומים שהיו עם משרד

הסעד יהיו גם לגבי הנכים שבמסגרת המוסד לביטוח לאומי.

ח. שמעוני:

אפשר לחשוב על הרחבת המעגל ולדבר על
בני משפחה רחוקים יותר מאלה שצויינו
על-ידי מר סיון, אבל אני חושש שבמקרה כזה תהיה עלינו התקפה חריפה יותר.

ע. סיון:

אנחנו יכולים לקבל את הצעתה של היושבת-
ראש לגבי הנכים אלא שאז נעזור רק למספר
קטן של משפחות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אנחנו מאמצים את ידיהם של אנשי המוסד
לביטוח לאומי למצוא פתרון.

בזמנו, כזכור, תיקנו, את ההגדרה של
"ילד". קיבלתי מכתב ממי שהתגייס לצבא אחרי שמלאו לו 21 שנים, מה
המצב במקרים כאלה? התיקון היה כאשר דובר על שאירים.

מה מצבו של מי שהתגייס ומסווג אחר-כך
לעתודה האקדמאית?

ל. דיציאון:

הוא כחזקת מגוייס, כי הוא עבר את
הטירונות.

ע. סיון:

לגבי שאלתה של היושבת-ראש. מי שלמד
עד גיל 21 קיבל תוספת של קיצבת שאירים.

ג. שמאי:

ואם לא למד?

הי"ד ש. ארבלי-אלמוזליבו:

לא למד ולא התגייס - זה מקרה חריג ביותר.

ג. שמאי:

אעביר אליכם את החומר שקיבלתי בנושא זה.

הי"ד ש. ארבלי-אלמוזליבו:

את התשלום עבור ילדים בעת שירות צבאי
אנחנו מפסיקים בחודש אוגוסט של אותה
שנה. הממשלה החליטה שבמקום לשלם את התוספת למשפחת בתקופת השירות, היא
תשלם ישירות לחיילים, והסכום מגיע כיום ל-175 לירות.

ע. סיון:

אני מדבר על קי"ץ בתקופת השירות.

ח. שמעוני:

בגיל 18, כאשר הילד מתגייס, ואפילו
הוא לא מתגייס - נפסקת קיצבת הילדים
כולה, גם ממ"י וגם קי"ץ. היתה הצעה שהתקופה תוארך גם לשירות הצבאי.
הממשלה החליטה לא ללכת בדרך זו והעדיפה ללכת לפיצוי על-ידי העלאת
התשלומים לחיילים בתקופת השירות. חבר-הכנסת שמעוני הציע כפשרה, אם
לא נותנים ממ"י וקי"ץ, לתת לפחות מחצית על-ידי כך שתשלומי ממ"י לא
ייטעו אחרי גיל 18 ואילו קי"ץ ישולמו למשפחות היותר גדולות. לדעת
יש הגיון בהצעה זו. העלינו אותה אבל הממשלה התנגדה לה. ההצעה גפלה
מסיבות תקציביות. אפשר לשוב ולהעלות אותה.

ע. סיון:

ניקח לדוגמה את עשר השנים האחרונות,
האם בהשוואה לשנת 1965 יש אמנם תוספת

ל. דיציאון:

ממשית בשכרו של החייל כיום?

נבדוק את היחס וניתן את העלות. ניתן
את הנתונים אחרי שנבדוק את הדברים.

ע. סיון:

לי קשה לקבל את הצעת הפשרה של חבר-הכנסת
שמעוני, כי אם מדובר על תשלומי קי"ץ
נמצא שאנחנו ממשיכים לקפח משפחות שאינן מקבלות קי"ץ.

הי"ד ש. ארבלי-אלמוזליבו:

אותה משפחה תתחיל לקבל קי"ץ ברגע שהבן
מתגייס.

ע. סיון:

אשר לטיפול בנפגעי פעולות איבה. אני
מניח שידוע לכם שמשרד הבטחון מתנגד להעברת הטיפול אליו. גם הארגון
של נפגעי צה"ל מתנגד לכך בצורה חריפה. לפיכך, הרעיון להעביר את
הטיפול בנפגעי פעולות איבה למשרד הבטחון נדחה או בוטל.

למה נפגעי צה"ל מתנגדים?

ל. דיציאון:

הם טוענים שאגף השיקום איננו מסוגל
לטפל בתוספת של האוכלוסיה הזאת. קשה
לו, לדבריהם, לטפל באוכלוסיה הקיימת ואין להעביר אליו אוכלוסיה נוספת.
אני רוצה לציין שאנחנו מאמצים אוטומטית, לגבי נפגעי פעולות איבה, כל
הטבה הניתנת על-ידי משרד הבטחון.

ע. סיון:

ע. סיון:
נוכח העובדה שהטיפול בנפגעי פעולות איבה נשאר אצלנו, הגברנו את כוחה של היחידה העוסקת בהם, בעיקר במה שנוגע לשיקום וגם בנושאים אחרים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מי מפקד על כך?

ע. סיון:
על נושא החוק מפקדת גב' יחיאלה בארי ועל נושא השיקום - גב' ברכה בן-צבי.

זיקנה ושאידיים - דובר על הקדמת הגיל המותנה. דנו בנושא זה במסגרת המוסד. יש לנו בעיה כספית. ההערכה שלנו שהקדמת הגיל בשנתיים תצריך 0.2% נוספים בדמי ביטוח.

ל. דיציאן: יש לכם דזרבה של 0.5% שהאוצר הכניס.

ע. סיון:
הקדמת גיל הפרישה בשלוש שנים תצריך הגדלת הפרמיה ב-0.3%.

ל. דיציאן:
מה הנושא במדינות אחרות בעולם לגבייה גיל הפרישה?

ע. סיון:
אין לי ידיעה מדויקת. יש מדינות שהנושא הזה מעורב עם אלמנט הפנסיה. יש מדינות שאין חובה לפרוש בהן בגיל 65 ומדובר על גילים שונים. אנחנו מוכנים לקבוע למתן אינפורמציה בנושא זה. אינני חושב שמדינות שונות קדשו גיל זה או אחר. הדברים בשטח זה נובעים מתנאים ספציפיים בכל מדינה לגבי הרגלי עבודה בגילים אלה וכו'. את הדברים אצלנו בנינו בזמנו קצת לפי נתונים על השתתפות בכוח העבודה בגילים האלה. ההערכה כיום היא שלמעלה משני שלישים מן הגברים בגיל 66 ממשיכים לעבוד.

ח. שמעוני: זה נכון כשמדובר על שירותים.

ע. סיון:
אינני בטוח בכך. אנשים שעבדו עבודה פיסית עוברים לעבודות אחרות. אנחנו יודעים, מעבודות שנוצרו בנושא זה, שהסיבה העיקרית להמשיך בעבודה לא באה תמיד בגלל הכנסה כלכלית אלא מסיבות אחרות, בעיקר של התפתחות הרפואה והרגשתו הכללית של האדם, הקושר את מצבו בכושרו לעבוד. יש מסצאים המראים הארכה של תוחלת החיים על-ידי המשך העבודה. יש דיונים, במקומות שונים, בדבר דחיית גיל הפרישה, אם כי הכל צריך להיות סלקטיבי ואין ללכת בהכללות.

מכל מקום, שיעור העובדים הולך ויורד ובגיל 69 הוא יורד לשליש.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מה המסקנה?

ע. סיון:
הבעיה היא בעיקרה כלכלית-תקציבית. ההערכה היא שאם אדם ממשיך לקבל הכנסה יחסית מלאה, אין חובה של המדינה לעזור לו באותה תקופה. זה הביא אותנו למחשבה שבשלב הנוכחי, עקב העלות הגבוהה, יש מקום לדחות את ההצעה.

ל. דיציאן: מהי ההכנסה המקסימלית שאתם מדברים עליה?

ע. סיון:
אנחנו מונחים לפי לוח ב' - 14 אלף לירות ליחיד.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

מחצית השכר הממוצע במשק, זאת אומרת -
עד 1200 לירות בחודש ליחיד.

לצערי, אנחנו מקבלים תשובה שלילית

על כל האפשרויות שאנחנו מעלים.

הדברים אינם מנותקים מדברים אחרים.

ע. סינון:

המוסד לביטוח לאומי ידוע כמוסד שהיה
דינמי בהעלאת הרמת של ההכנסה, אבל בשנה האחרונה יש בממשלה קושי ללכת
להסדרים הכרוכים בהוצאה כספית. בתקופה שבה מכשירים לצמצם בשירותים
קשה לנו מאוד לטעון שאנחנו צריכים להיות מיוחסים. אנחנו קצת מיוחסים
אפילו עכשיו, אבל עד לגבול מסויים. כאשר מדובר על הפסקת הבנייה של
בתי-חולים או הקטנת תקציב החינוך - התקיפות שלנו פחות חזקה.

האם יש לכם סקר או הערכה כמה היו
מפסיקים את עבודתם אילו היינו מורידים

ל. דיציאן:

את הגיל?

אנחנו לא חושבים שזו היתה סיבה
להפסקת עבודה. אציין שיש מדינות

ע. סינון:

בעולם אשר בהן רוצים לגרום לכך שאנשים יפרשו מן העבודה, בעיקר בגרמניה
ובהולנד, שבהן שיעור האבטלה גדול ויש לחץ להוציא מבוטלים משוק העבודה
כדי לאפשר לצעירים להכנס לתוכו. אצלנו לעומת זה רוצים להעלות ולהגדיל
את כוח העבודה ולכן גם להעלות את גיל הפרישה.

ההכנות ביחס לחוק הפנסיה, מבחינת
הממשלה, מגיעות לסיומן ואז יתחיל הבידוד והדיון הציבורי עם גורמים
אשר צריכים להיות שותפים בנושא זה.

בינתיים האוצר הוא הגורם המעכב.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

קשה לדעת מי מעכב, כי כל צד מושך
לכיוון שלו. האוצר רוצה בחוק פנסיה

ע. סינון:

בתנאים מסויימים, כי הוא רואה באן הכנסה. פרופסור ברובו הכניס נושא זה
בתכנית העבודה שלו. שר האוצר דיבר על כך בשעה שהציג את המדיניות שלו.
ברור שהם רוצים בחוק פנסיה שונה מזה שדוצה בו ההסדרות. אנחנו סבורים
שהמוסד לביטוח לאומי צריך להשתלב בחוק הפנסיה. אנחנו מבטחים את מה
שמכונה "הרובד התחתון" ויהיה צורך, לדעתנו, בשינויים בהסדרים שלנו
כדי להתאים את הדברים למערכת אחת. אנחנו חושבים, לדוגמה, שהזכאות
תהיה אישית ולא למפרנס בלבד. כלומר, שתהיה זכאות לזכות המינימלית לכל
מי שמגיע לגיל פרישה, בין אם צבר זכויות ובין אם לא צבר זכויות. אנחנו
רוצים ליצור מצב שהזכות לרצפה תהיה אישית ולא קשורה בזכויות קודמות.
זאת אומרת, שגם עקרת בית תקבל בזכות עצמה ולא רק מבוטחים, ואז נוותר
על התוספת בגין בן זוג. אנחנו רוצים גם להעלות את החלק של רובד א'
על-חשבון רובד ב', זאת אומרת שהחלק היחסי צריך להיות קטן לעומת החלק
האחיד. הרעיון שלנו, וזה רעיון בלבד, להגיע ל-20% לכל אחד בזכות עצמו.
זאת אומרת, 20% לכל אחד מבני הזוג ואם יש רק אחד מהם - הוא יקבל
תוספת של 5%. אני מקווה שהחלק האחיד יהיה תמיד צמוד לממוצע.

הרעיון שלנו ללכת לא לפי ההכנסה

האחרונה, שהיא גורם מעוות, אלא לפי החלק שהיה בתקופת חייו של המבוטח,
כי בדרך כלל אנשים המועסקים בעבודה פיסית, הכנסתם יורדת ככל שהם
מתבגרים, בשעה שלגבי פקידים ועובדים אחרים בשירותים המצב הוא שונה -
שכרם הולך ועולה ככל שהוותק שלהם בעבודה גדל.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
שמענו את דבריו של מר אמיר בענין חוק הפנסיה. נציגי האוצר צדיקים היו להביא לפנינו את עמדתם לפני כשבועיים, אבל מכיוון שעדיין לא היו מוכנים לכך הם קיבלו שהות נוספת. שמעתי שבמשרד העבודה התחילו לעבוד על הכנת הטייטה.

ע. סיון: יש צוות משותף למשרד העבודה ולנו.

הנושא של הטיפול בזקנים ושירות יעוץ לקשיש מהווה מתכונת רחבה ואני משאיר בנושא זה פרסום שלנו.

נשאלנו בנושא של מפעל ההזנה. כפי שידוע לחברי הוועדה, לא נתקבלה הצעתנו בנושא זה. בשלב הנוכחי אנחנו מבצעים ניסוי בכפר-סבא.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
ברעתנו לקיים סיור כדי לעמוד על צורת המפעל. אני מקווה שהסיור יתקיים ב-10 ביוני.

ע. סיון: בדרך-כלל המפעל מצליח, אם כי פה ושם יש בעיות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
בשידור של "יומן השבוע" בשבת היתה כתבה נגד המפעל.

ע. סיון:
מישהו היה כנראה מעוניין בכך. מי שהביע את הביקורת איננו סוכר לנו. אותה כתבה נראתה לנו מוזמנת אבל אנחנו לא יודעים מי עומד מאחוריה. כתבתי לשר הבריאות וביקשתי תגובה של הנהלת משרד הבריאות. הכתב פדש את הדברים, כאילו המזון, בגלל הטמפרטורה, אשר מגיע אל הילדים עלול להיות מזיק. המפעל מבוצע כששה שבועות ותודה לא, לא היתה שום תקלה.

ל. דיציאן:
צריך להביא בחשבון את העובדה שעדיין לא הגענו לתקופת החום.

ע. סיון:
בחודש מאי היו חמסינים והכל עבד בסדר. מנהל מחלקת התזונה של משרד הבריאות עומק בזה. המעבדה באבו-כביר עוסקת בבדיקות. הרופא אשר הופיע בכתבה איננו איש אשר סכיר את המפעל. גם אותי הדאיג השידור. פניתי למשרד הבריאות ונאמר לי שאין חשש. ביקשתי תשובה גם בכתב. ההסדרים הנהוגים נראים לנו תקינים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מה בענין הסכום?

ע. סיון:
האומדן שלנו היה 2 מיליון ו-200 מיליון לירות. אני מניח שבתוספת ההתייקרות הוא יגיע ל-2.5 מיליון לירות. בענין הסכום יש הטעיה של הציבור אבל הערפנו שלא להיכנס לוויכוח פומבי בנושא זה. בחרנו להזמין את חברי הכנסת לראות את המפעל. עתונאים שישתתפו באותו סיור, גם הם יכתבו עליו.

יש כמה התדשמויות, שנביא אותן לאחד סיום הניסוי. מכל מקום, עד כה בדורים שני דברים: מפעל ההזנה הפבוצע בחדרי הכיתוב הצליח בצורה בלתי צפויה. היו בענין זה חששות רבים בעיקר מצד מורים והורים. היום ההשקפה היא שדווקא האכילה בכיתות יש בה יותר ברכה מאשר האכילה בחדר-אוכל. במסגרת הכיתה האכילה היא במסגרת מצומצמת יותר, בדרך כלל שחנך הכיתה נמצא עם הילדים. הילדים הורגלו להסדר אכילה תהכותיים, הכיתות נקיות, שורר שקט בעת האדוחה. בלתי-ספר דתיים מקובל הטכס המסודרתי לפני ואחרי האדוחה, דבר שעדיין לא נמצא במסגרת בתי-הספר הממלכתיים.

ע. סיון:
הארוחה מתחלקת על-ידי ילדי הכיתה.
המורים מודים שבעזרת הארוחה המשותפת
הם הגיעו לערכים תרבותיים שאולי לא היו מגיעים אליהם.

חששנו מהסתייגות של הילדים. כידוע,
מדובר באוכלוסיה הטרוגנית. יש ילדים המתלהבים מן המפעל ויש המקבלים
את הדבר כטובן מאליו.

יש התלבטות ביחס להרכב הסיון. הילדים
אינם אוהבים דגים. מאבלי בשר הם יותר פופולריים.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
אנחנו לא נמצאים בתקופה שהמצב התקציבי
בו מעורר, ואני מדברת על תקציב של
משרד החינוך, ביחוד לענף זה, ואם יהיו קיצוצים - המפעל ייפגע והנטל
יפול על ההורים.

שאלתי היא: אם כי הממשלה דחתה את
ההחלטה, האם אין מקום להמשיך לחשוב שהמוסד לביטוח לאומי יצטרך להיכנס
לתמונה כדי לא להוציא ילדים, ביחוד באיזורי פיתוח, שלא יוכלו לקבל
את הארוחה.

ע. סיון:
אנחנו בעד קיום המפעל.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
האם תהיה רזרבה תקציבית שאפשר יהיה
להשתמש בכספים מתוכה לצרכי המפעל?

ע. סיון:
אנחנו רוצים במפעל הזה. בניגוד למה
שהפיצו, חשבנו על עשייה בשלבים ולקבל
אותו על עצמנו. הממשלה לא מבחינה, כאשר מדובר על הוצאה כספית, אם
היא נעשית על-ידי משרד החינוך או על-ידי המוסד לביטוח לאומי. המאבק
ביחס להוצאה הוא מאבק כללי. על-ידי המעבר ממשרד החינוך למוסד לביטוח
לאומי לא הקלנו על הוויכוח הקיים בממשלה.

מכל מקום אנחנו מנקשים לקיים דיון
בנושא זה של המפעל סמוך לתום הניסוי. אנחנו מתכוונים לפעול כדי
שלא יבטלו את המפעל במקום שהוא קיים וינסו להפיק ממנו לקחים במגמה
לשפר אותו. כן נבקש לקיים ניסויים מסוגים שונים שעדיין לא עשינו כגון:
סיון קר וזול ויש המדברים על חסכון של 20% אם הארוחה תהיה המונית.
אנחנו סבורים שהארוחה הנוכחית גדולה לילדים בכיתות א' - ד'.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
האם היא מספיקה לגדולים יותר?

ע. סיון:
כן. אנחנו אכלנו אותה ארוחה. גרמה
לנו שהיא גדולה מדי לתלמידים בכיתות
הנמוכות ואולי אפשר לקצץ בה, אבל אלה דברים שצריך לבדוק אותם. אנחנו
מבקשים שתהיה אפשרות לבצע ניסיונות שונים בשנה הבאה.

ל. ריצ'מן:
האם הניסוי מתקיים בבתי-ספר שבהם
יש יום לימודים ארוך?

ע. סיון:
הוא מתקיים גם בבתי-ספר שיוט הלימודים
שלהם ארוך וגם בבתי-ספר אחרים. הוא

מתקיים בכל כפר סבא.

אנחנו עורכים מעקבים על תגובותיהם
של הילדים, ההורים והמורים. ראיינו את ההורים לפני התחלת הניסוי
ובדעתנו לראיין אותם בסיומו ואז נוכל להגיש מסקנות והצעות.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלזלינו:

בישיבה הקודמת לא העליתי את הנושא שאני עומדת להעלות עכשיו: אלמנות של נפגעי עבודה. זה כשנה שאני חוזרת ומעלה את הנושא אלא שהוא טרם תוקן. בזמנו תיקנו את החוק ואפשרנו לאלמנה שיש לה קיצבת זיקנה בזכות עצמה, לקבל גם את קיצבת השאירים. לעומת זאת, אלמנה של נפגע עבודה, ואשר הגיעה לגיל 60 ופרשה מן העבודה, עליה לבחור בין קיצבת זיקנה לקיצבת שאירים. אני סבורה שיש כאן עוול וקיפוח של האלמנה של נפגע העבודה. אותו קיפוח קיים לגביה גם לגבי נישואין בשניה. אנחנו חייבים לתקן את המצב ולטבוע את הקיפוח הזה. בזמנו, כאשר תיקנו את החוק, לא העליתי על דעתי שתעשה הבחנה כזו. אם אינני טועה, היה זה תיקון של סעיף 26 (ב). אני מניחה שהנושא נבדק.

ל. דיציאן:

בהזדמנות מסויימת העליתי הצעה לאפשר לאלמנה הנישאת בשניה לבחור בין תשלום חד-פעמי מו-המשכה של גמלה מוקטנת, אם היא מעל לגיל מסויים. האם נעשה משהו בנושא זה? העליתי נושא זה כאשר קיימנו דיון על אלמנות מלחמה ואני עומד לחזור ולהעלות אותו כאשר נדון בהצעתו של חבר-הכנסת שינמן. נאמר לי בזמנו שאין התנגדות עקרונית לקבלת הצעתי, אבל יש לבדוק אותה.

ע. סיון:

נביע לדיון גם בנושא זה. אנחנו מכינים הצעת תיקון כולל למדי. אני מציע שנדון בנושא זה כשכל החומר יהיה מונח לפנינו. אנחנו רוצים שהעקרונות יתאימו לכל המערכת. זה מסובך למדי.

הישיבה ננעלה בשעה 10.45